

Yoluma çıkmasa veya ben ona varmasaydım bu kitap olmayacaktı. Ona vardım veya o, yoluma çıktı. Ne olduysa ben, o ve siz şimdi bu sofrada oturuyoruz.

Mirza Evin.

Dünyanın kendisine yurt olamadığı bir adam...

Rüya gibi kesik bir aşk albümü.

Uyku ile uyanıklık arasında mecazdan geçme, dünya sayesinde dünyadan fazlasına ermek...

Nerede, ne zaman, nasıl oldu?

Aşka düşmüştüm. Hayatım aşk, aşk hayatımdı. Aşka meyilli oluşumuz üzere düşünüyorum, bu konuda kimi yahut neyi bulsam yönettiğim dergiye çağırıyordum. Kulağım aşktaydı, ilk gördüğüm aşk oluyordu. Aşka giderken, aşkı yaşarken ve aşktan düşerken aldığımız halleri görmek, göstermek istiyordum. Benim, senin, onun, diğerinin fotoğraflarına bakmak...

Halimden şikâyetçi değildim. Ne de olsa temel insanlık durumuyla ilgiliydim.

“Çınar Beyciğim, bu ne bitmez konuymuş böyle?” diyenlere cevabım şuydu:

“Anne ve babalarımızın buluşmasıyla doğuyoruz. Aşk varlığımızın sebebi; hayatın gayesi gibi de yaşıyor. Erkek kadına

yürüyor, kadın da erkeğe... Her şey bununla beliriyor; hayat aşkla tatlanıp güzelleşiyor.”

Mevsim bahardı, aylardan Nisan...

Bir cumartesi günü, alışkanlıklarımın arasına giren sahafa yöneldim. Şehrin hafızası gibi duran çarşıda, kitapları kadar sırlı Ali Hoca'nın mekânına... Emekli edebiyat öğretmeni hocanın he-saba gelmeyen bir evreni vardı. Haftada bir yanına gitmek, çayını içmek, kitapları karıştırmak, mekânın müdavimi dostların sohbetlerine ilişmek kalbime iyi geliyordu.

O gün başka türlü oldu. Ben kapıda görünür görünmez Ali Hoca, “İşte beklediğimiz beyefendi de geldi.” dedi. İçeride Neyzen Sencer Derya, ebru ustası Nuri Pınar ve bir beyefendi vardı. Elli yaşlarındaki bu beyefendiyi ilk kez görüyordum; saçı ve sakalı beyaz, ağza dökülen bıyığı ise nispeten sarıydı. Işığı olan bir yüz, masmavi iki göz...

“Ali Hoca'nın sırlı meczuplarından biri.” diye düşündüm. He-yecanlandığımı inkâr edemem. Ne varsa harâbat ehlindeydi; nice kıymet harabelerde saklıdır.

Sencer Hocam yer gösterdi.

“Eyvallah!” deyip oturdum.

Ali Hoca zaman geçirmeden, “Mirza Evin” diye takdim etti, “Kendileri, kıymetli müelliflerimizden. Şimdilerde kendine çekilmiş olsa da kitapları bir dönem epey ilgi görüyordu. Mektupları, denemeleri, anlatıları...”

Takdim şekli mahçup etmişti.

“Kurduğumuz o kadar cümle haddimizi gösterdi. Konuşarak susmayı öğrendik. Bilmediğimiz için konuşmuşuz. Şükür, bilmediğimizi bilmek de nasip oldu.”

Bu mekân bir kez daha yüzümü güldürüyordu.

Ali Hoca kitaplarına döndü. Sencer Bey ve Nuri Pınar da müsaade isteyip içeriden bir merdivenle çıkılan kata yöneldiler. Nuri Pınar'ın ebru teknesi bekliyordu onları.

Mirza Evin ile baş başa kalmıştım. Bir süre sustuk. Kapısını çalmak, iç odalarına bakmak istedim. Sorularımı kısa cümlelerle geçiştirdi, pes etmedim. Çantamdan derginin son sayısını çıkarıp önüne koydum.

“Karşılaşmamızın, tanışmamızın anısına kabul buyurun.” dedim.

Teşekkür edip kapağı incelemeye koyuldu. Arkasından sayfaları çevirdi. İlgisini çeken yazılarda durdu, kısmen okudu. Konuşmayıp öylece izledim. Yüzünde çizgiler belirdi.

“Aşk.” dedi, “İnsanın yurdu.”

Heyecanlandım. Arkasını getirdi:

“İnsan bir ömür bir şekilde aşta oturur. Her nereye çeviriyorsa yüzünü, yöneldiği aşktır.”

Heyecanım arttı:

“Efendim.” dedim, “Dergiye bırakılacak sözleriniz var, bunu görüyorum. Lutfederseniz, memnuniyetle karşılız.”

“Çınar Beyciğim, her şey nasip üzeredir. Ali Hoca’ya gelişim, teşrifiniz, hepsi böyledir. Bekleyip görelim.”

Israrcı olmadım, “Eyvallah.” deyip sustum.

Günler sonra...

Ofiste derginin yeni sayısını hazırlarken telefonum çaldı. Ali Hoca arıyordu.

“Ali Hocam!”

“Sayın Çınar! Mirza Bey geldi, sana bir emanet bıraktı. Haber vereyim, dedim.”

“Öyle mi? Bu ne güzel haber! Eyvallah, bugün yarın, müsait zamanda alırım.”

Telefonu kapattıktan sonra meraka düştüm. Bir yazı veya dosya mı bırakmıştı acaba? Hayır, bekleyemedim. Ofisten çıkıp Ali Hoca’ya gittim.

Beni karşısında bulunca, “Bekleyemedin, değil mi?” dedi.

Tebessüm ettim. Bir paket uzattı. Alıp yokladım.

“Aç, aç!” dedi, “Ben de meraklandım.”

Paketi açtım, ciltli dört defter çıktı. Birinci defterin kapağını kaldırdım. Kalbimi hoplatan bir başlık... Sayfaları çevirdim. İnce ve zarif bir yazıyla yazılmış uzunca bir anlatıydı bu. Diğer defterlere baktım. Üçünde de aynı başlık vardı:

“Aşk Seni Çağırıyor/Mesnevî'nin İzinde”

Hoca elini omuzuma koyup, “Çınar'ım, talihli adammışsın.” dedi, “Mirza Evin'i uzun zamandır tanıyorum, bunlardan hiç bahsetmedi.”

Haklıydı, kayda değer bir emanete sahiptim.

“Hocam.” dedim, “Nasip, muhtaç olanı bulur. İhtiyacımız varmış demek ki.”

Maksuduna ermiş biri gibi ofise döndüm. Vakit geçirmeden okumak istiyordum. “Hele bir akşam olsun, eve gideyim.” dedim. Akşam oldu, eve vardım. Yemekten sonra odama çekilip okumaya koyuldum. Birinci defteri bitirdiğimde sabah ezanı okunuyordu.

Çarpılmıştım.

Mirza Evin kıvrılıp kalmamış, aşta geçen ömrünü yazmıştı. Birinci defter; kendisini *Mesnevî*'ye taşıyan bir rüyayı, uyku ile uyanıklık arasında yaşanan aşkları, mecazdan geçmeyi içeriyordu. O an karar verdim; bu defteri yayımlamak konusunda ısrarcı olacaktım. Dergide bir bölüm ayıracaktım ve burası Mirza Evin'in olacaktı.

Rahatlamıştım. Kışlık yiyeceğini istiflemiş birinin huzuru içinde derginin işlerine baktım. Bir iki hafta sonra fırsatım oldu, Ali Hoca'yı arayıp Mirza Evin'le görüşmek istediğimi söyledim. Bir süre bekledim, haber çıkmadı. Cumartesi öğleye doğru Hoca'ya gittim. Nuri Pınar yalnızdı.

“Ali Hoca yok mu?”

“Bilmiyor musunuz? Mirza Evin vefat etmiş, cenazesine gitti.”

“Ne!?”

“Mirza Evin. Hani geçenlerde tanıştığınız beyefendi... Bu sabah kalp krizi geçirip vefat etmiş.”

Öylece kaldım.

Mirza Evin...

Mahremine düştüğüm anda sırlara karışan adam...

Cenazesi çarşıdaki camiden kaldırılacaktı. Dükkânı kapatan Nuri Pınar ile hızlıca oraya yöneldik. Bahçede Yunus Emre'nin tasvir ettiği bir fotoğraf vardı.

(...)

Kimseler garip olmasın

Hasret oduna yanmasın

Hocam kimseler duymasın

Şöyle garip bencileyin

Söyler dilim ağlar gözüm

Gariplere göynür özüm

Meğerki gökte yıldızım

Şöyle garip bencileyin

Nice bu dert ile yanam

Ecel ere bir gün ölem

Meğerki sinimde bulam

Şöyle garip bencileyin

Bir garip ölmüş diyeler

Üç günden sonra duyular

Soğuk su ile yuyalar

Şöyle garip bencileyin

(...)

Öğle namazından çıkan cemaat Mirza Evin'in cenazesinde saf tuttu. Ali Hoca'nın yanında safa girdim. Namaz bitti, imam efendi sordu:

“Merhumu nasıl bilirdiniz?”

“İyi bildim.” dedim içimden.

Hakkımı helal ediyor muydum?

Üzerinde hakkım yoktu ki, onun benim üzerimde hakkı vardı.

Vefatının üzerinden ay geçti.

Ne edecektim şimdi?

Defterleri okuyor, sorunun cevabını bulamıyordum.

“En iyisi Ali Hoca’yla görüşmek, dostlarımın fikrini almak.” diye düşündüm.

Sencer Hoca, “Merhum, ‘Bunlar Çınar Bey’in emaneti.’ diyerek vermiş defterleri. Kardeşim, onlar artık senin tasarrufunda.” deyince rahatladım.

Doğru; talebim üzere “Nasip” demiş, sonrasında defterleri bırakmıştı.

1 / RÜYA

*Kendinden dışarı çıkmak,
başkasına varmak...*

I

Okul, köyde köye benzemeyen bir yerdi; köyden dışarıya, fazlasını gösteriyordu. O binadan içeriye girdiğimizde başka bir dünyaya adım atmış oluyorduk. Yeni bir dili heceliyor, bu dil üzerinden uzakları düşünüyorduk.

Yolu köye düşmüş öğretmenler ışıklar içindeydi. Esmer değillerdi mesela; ciltleri daha taze, tenleri daha beyazdı. Elbiseleri, sofraları, gün içinde karşımıza çıkışları bizimkinden farklıydı. Başka bir gezegenden dünyamıza düşmüş gibiydiler.

Yaşıma varıp okullu olduğumda bunu görmüş, aklım karışmıştı. Hecelemeye başladığım dilin evrenine sızmış, önümdeki kitapların sayfalarında duran fotoğraflara ilişmişim. Gitmek, burarlardan uzaklaşmak gibi bir istek duymuştum. Yüzüm köyden dışarıya, şehre dönük kalmıştı.

Çıkmıştım köyden. Köye benzemeyeni gösteren okulun ışığını takip ederek şehre varmıştım. Başka bir okuldaydım; ilkokuldan sonra ortaokula devam ediyordum.

Şehirde, teyzemin evinde...

Bildiğim ne varsa onlardan uzak, yabancı olduğum neyse ona yakındım.

Kendimden dışarı çıkmış, bilmediğim yerlere düşmüştüm.

Uzaklarda yabancı bir çocuktum. Annem yoktu yanımda; çocukluk-ergenlik arasında yalnızdım. Dışarıya yönelmiş, içime

düşmüştüm. Etraf yabancı kesilince içim tanıdık gelmişti. Kuytu-
larda, gidip saklandığım yerde öylece bakınıyordum.

Çok geçmeden garip bir gürültüyle kaldım. Gezintilerim içimi
uyandırmış, nereden edindiğimi bilmediğim kaygı ve arzularım
olmuştu. Başka türlü bir evrene yazılmış gibiydim. Kitaplardaki
insanları sokaktakilerden daha çok seviyordum mesela. Hülyalı
bir çocuk, yüreği başka dünyalara açık bir tıfıldım.

Köyden ayrılan o çocuk, edindiği yeni hallerle köyüne dö-
nüyordu. Bir tarafıyla köyüne, diğer tarafıyla da uzaklara aitti.
Anlıyor gibiydi, hep böyle gelip gidecekti. Uzaklarda özleyecek,
dönecek, sonra tekrar ayrılacaktı.

Doğup sokaklarında koştuğum köy, yaz tatillerinde vardığım
bir yer olmuştu. Yabancıliğime teğet geçen yakınlık, içinden geç-
tiğim güneşli günler...

Köye döndüğümde kendisinden düşmüşlüğümlüğü görüyor-
dum. Ağabey ve kardeşlerin hayatı hayatım değildi. Sürünün peşi
sıra gitmekte kem küm ediyor, payıma toprakla uğraşmak düşü-
yordu. Tarlaya diktiğim fidelerin diplerini eşelemek, susuzlukları-
nı gidermek...

Daha çocuk sayılırdım; topraktan başını çıkaran taze bir fi-
liz...

Sarı sıcaklarda, kurumuş bir toprakta su arıyordum. Öylece
vuruyordum kendimi tarla yoluna. Kendime benzer ve yakın bul-
duğum fidelerin diplerini eşeliyor, aralıklarla suluyordum.

Fideleri incitmeden beslemek beni de inceltmişti. Her mev-
sim çocuk büyütüyor gibiydim. Fidelerin doğumuna, başını çıkara-
rıp meyveye duruşlarına tanıklık ediyordum.

Toprağa yakınlık kendime yakınlıktı. İçimde diplerine su ta-
şıdıklarına benzer şeyler büyüyordu. Durduğum yer ile içimin
arasında mesafenin açıldığını görüyor, anlam veremiyordum. Bir
incelik belirmişti üzerimde. Dedemlerden miras kalmış kavgaları
dikkate almıyor, diğer mahalleden diye kimseyle küs olmuyor-
dum. Kavga etmeyi beceremiyor, her şeye rağmen konuşabiliyor-

dum. Ağa dedem bile bunu fark etmiş ve bir keresinde kulağımı çekmişti.

Şehirde köylüken köyde biraz şehirliydim. Şehirde köy havasındayken köyde şehir gibi duruyordum. Omuzumda kazma-kürek, heybemde ise okumaya devam ettiğim kitaplar... Fidelerin diplerine ve içimin kıvrımlarına sular yürüyordu.

O günü hiç unutmam. Şehirden köye gelin geliyordu. Tanıdık birini göreceğim gibi hissettim. Kalabalığa karışmadan öylece kıyıda durup seyrettim.

Gelin aslında bir kuğuydu. Beyaz, bembeyaz... Damadı kıskandım. Varan ile varılan arasında dağlar vardı. Sanki beyaz, karaya varmıştı. 12-13 yaşlarındaydım, kalbim ilk kez böyle sızıyordu. O gece uyuyamadım; yorganın altında acıyan tarafımı tutuyordum.

“Gelin, gelin...” diyordum.

Hissettiğim duyguyu, sonraları bir şiir dizesinde bulacaktım. Sevdiğim başkasına gitmiş, ördüğüm saçları başkası çözmüştü. Kavuşmadan ayrılmış, varmanın hazzını bilmeden ayrılmanın yırtığı olmuştu. Köy ile şehir arasında bölünmüşlüğü yetmemiş, kalbinden geçen bir sızı da edinmiştim. Kıyılara düşmeyi, arada yaşamayı, varmadan ayrılmayı öğreniyordum.

Öylece susmayı talim ettim. Gelinin evine bakan bir duvar dibinde buldum kendimi. Yaşıtlarımın çağrılarına kulak kapatıp büyüklerin kendilerini güneşe serdiği o duvar önünde kaldım. Tarla dönüşünde eve varıp üzerimi değiştiriyor, Gelin'in aralıklar-la çıktığı balkonu gören yere varıyordum.

Köyün yaşlılarıyla kalmış bir çocuk, bir delikanlıydım. Kulağım yaşlılarda, gözlerim ise Gelin'deydi. İhtiyar amcalar yanlarında duran çocuğu görüyor, onu sevgiyle karışık bir duyguyla karşılıyordu.

Farkımın farkındaydım. Şehre bulanmış halimle köydeydim ve bir süre sonra bütünüyle gidecektim. Üstüm başım, bakışım,